



Yttrande

2017-05-08

Finansdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Yttrande: Begränsad uppräknig av skiktgränserna för statlig inkomstskatt 2018 (Fi2017/01365S1)

Sammanfattning

Sveriges Ingenjörer anser att skattesystemet måste reformeras så att utbildning, innovation, ansvar och utveckling ska löna sig bättre! Sveriges Ingenjörer avstyrker därför förslaget enligt rubrik. De huvudsakliga skälen för detta är:

- 1) Sveriges Ingenjörer anser att utbildning ska löna sig. Utbildningspremien i Sverige är redan låg. Högre skatt gör det ännu mindre lönsamt att utbilda sig.
- 2) Sveriges Ingenjörer konstaterar att skattesystemet redan idag tydligt bryter mot intentionerna om att en löneökning skulle medföra maximalt ca 50 procent i marginalskatt. Föreslagna förändringar innebär att nivåerna kommer att fortsätta stiga och det från en nivå som idag, beroende på bostadsort, uppgår till ca 63 procent.
- 3) Sveriges Ingenjörer anser att skattesystemet ska vara förutsägbart, tydligt och transparent. Ett system som årligen förändras motverkar dessa viktiga samhällsekonomiska faktorer.
- 4) Förslaget innebär att skatten på arbete automatiskt kommer att höjas utan att några beslut behöver fattas. Det är ett brott mot den principiella frågan att det är riksdagen som ska fatta beslut om skatter.

Inledning

Sveriges Ingenjörer har tagit del av promemorian Fi2017/01365S1 och lämnar härmed vår uppfattning om förslaget och dess konsekvenser.

Av regeringens budgetunderlag framgår att man räknar med både ökad BNP och ökad produktivitet i samhällsekonomin. Regeringen antar då också att lan-

dets löntagare kommer att ha reallöneökningar de kommande åren. Reallöneökningar är ökad köpkraft bland annat beroende på att den ökade produktiviteten ökar mer än de allmänna kostnadsökningarna i samhället. Enkelt uttryckt räknar man med att löneökningarna ska vara högre än inflationen mätt som KPI.

Föreliggande förslag om ändrad uppräkningsbrytpunkterna för inkomstskatten innebär en medveten strategi i syfte att allt fler över tid får inkomster som ligger över brytpunkterna. Dvs allt fler och en allt större andel av inkomsttagarna kommer att behöva betala statlig skatt.

Denna konstruktion innebär att regeringen inte behöver riksdagens stöd för att höja brytpunkterna för att fler förvärvsarbetande ska behöva betala statlig skatt. Höjningen kommer att ske automatiskt utan att den instans som besitter beskattningsrätten, riksdagen, får möjlighet att påverka beslutet kommande år. Riksdagens medgivande kommer inte att behövas eftersom reallöneökningar kommer att göra att allt fler når inkomster över brytpunkten.

Skatt fungerar även som signalsystem. Förslaget innebär att arbete kommer att beskattas hårdare. Hög skatt på arbete påverkar arbetsutbud och tillväxt. Det är avgörande med signaler som innebär att det lönar sig att arbeta, att det lönar sig att arbeta mer, liksom att ta på sig ytterligare arbetsuppgifter och ansvar eller att utbilda sig. Den redan kraftiga beskattningen på arbete, utbildning, ansvar och prestationer riskerar att leda till färre arbetstillfällen och en negativ utveckling. Utbildning och innovationer måste uppmuntras.

Skattesystemet måste vara utformat så att det stärker de framtida möjligheterna att upprätthålla väl fungerande välfärdssystem. Inte minst därför måste skattesystemet vara stabilt och förutsägbart samt ha hög legitimitet. Dagens skattesystem genererar marginaleffekter och snedvridningar. Sådana inslag måste minimeras och inte förstärkas, vilket varit trenden sedan skattereformen.

Bakgrund

En av grunderna i skattereformen var att det nya systemet skulle vara hållbart och att det därför var viktigt att brytpunkterna för statlig skatt inflationsskyddades. Systemet skulle utformas så inte en allt större andel av inkomsttagarna skulle behöva betala statlig skatt även om reallöneutvecklingen var god. I propositionen står: "Vad gäller gränsen för statlig inkomstskatt bör inflationsskyddet utformas så att även vid god reallöneutveckling fler skattskyldiga inte förs upp i det skikt som träffas av 20 % statlig inkomstskatt". Propositionen föreslår sedan att gränsen för statlig skatt "justeras årligen efter prisförändringen enligt konsumentprisindex med ett tillägg av två procentenheter" (Prop 1989/90:110 sid 299f.).

Den viktigaste utredningen inför skattereformen (Reformerad inkomstbeskattning SOU 1989:33, nedan kallad RINK) hade inget eget förslag på inflationskydd av skatteskalen men väl en avsiktsförklaring *att inte mer än tio procent av inkomsttagarna skulle betala statlig skatt*. Under remisshanteringen ansåg de flesta remissinstanserna att skatteskalen måste skyddas mot inflation, bland

dessa bland annat SACO/SR och TCO. LO ansåg å sin sida att skatteskala på sikt skulle ”justeras årligen för att undvika skatteskärpningar”.

Stödet för ett inflationsskydd var alltså starkt både i utredningen (RINK), remissinstanserna och i själva propositionen.

Inkomstbeskattningens nivåer har också fler effekter än de för den enskilde i Sverige. Sveriges konkurrenskraft påverkas också. De höga inkomstskatterna för i sig med sig högre arbetskraftskostnader. Till detta måste också de sociala avgifterna läggas. Dessa tas ut på hela lönesumman och påverkar därför direkt arbetskraftskostnaden. Ska svenska företag kunna attrahera utländsk arbetskraft är lönen en av olika konkurrensdelar. Är inkomstbeskattningen och de totala lönekostnaderna betydligt större än i konkurrerande länder påverkar detta landets företag att kunna rekrytera specialistkompetens. Detta hanteras idag med bland annat sk expertskatt (11 kap. 2§ Inkomstskattelagen 1999:1229) som undantar en del av inkomsten från beskattning om arbetstagaren är utländsk medborgare och normalt har sitt arbetsställe i utlandet. Ursprungligen exemplifierades med forskare, experter eller nyckelpersoner (prop 2000/01:12). Kriterierna för ovanstående grupper var inte tydligt definierade och regelverket har också tillämpats på andra områden än dessa. Effekten av denna ”expertskatt” är alltså ännu en snedvridande funktion i skattesystemet som bortsett från att den diskriminerar svenska löntagare i Sverige dessutom innebär ett erkännande av att marginalskatterna har en konkurrenshämmande funktion.

Att skattereformen redan från början hade med sig flera olika anomalier får i sammanhanget ses som hanterbara även om dess konsekvenser idag innebär problem med till exempel beräkningar av jobbskatteavdrag. Det inkomstdifferentierade grundavdraget som vid reformens införande var anpassat för vissa specifika inkomstgrupper gav redan 1992 snedvridningseffekter som reformen från början hade ambitionen att komma ifrån.

Skattereformen syftade till att den tidigare höga marginalskatten skulle sänkas till 50 procent genom att kommunalskatten antogs vara 30 procent. Tanken var att de flesta endast skulle betala kommunalskatt medan de med ”höga inkomster” också skulle belastas med en statlig skatt på 20 procent. Vid föredragningen av propositionen skriver dåvarande finansminister Åsbrink att ”bör enligt min mening den stora majoriteten av de skattskyldiga i princip bara betala kommunalskatt på arbetsinkomster. De får därigenom en skattesats på ca 30%”. (Prop 1989/90:110 sid 297)

Den genomsnittliga kommunala debiteringen var 30,56 (1988). Idag är den genomsnittliga kommunala debiteringen 32,12 procent med en spridning mellan 29,19 och 35,15 kr. Högsta marginalskatt för en anställd i kommunen (hän syn icke tagen till den skiktgräns som infördes 1995 på ytterligare fem procentenheter) med lägst kommunal debitering är alltså 49,19 procent medan den i kommunen med högst debitering är 55,15 procent.

Den ”tillfälliga värnskatt” som infördes 1995, men som sedan permanentades, innebär alltså att högsta marginalskatten 2017 i teorin är 60,15 procent. I praktiken är dock marginalskatten ännu högre då ”jobbskatteavdraget” börjar trap-

pas vid inkomster över 50 000 kronor i månaden. Avtrappningen är tre procentenheter vilket ger en högsta marginalsatt på 63,15 procent.

I propositionen (Prop 1989/90:110 sid 299) står tydligt att "statlig inkomstskatt bör tas ut bara på höga inkomster" och att den "statliga skatteskalen bör innehålla endast ett steg". Målet var att ingen skulle behöva betala mer än 50 procent i skatt på en löneökning är alltså sedan länge överspelad. Att då dessutom ta bort inflationsskyddet innebär ytterligare ett avsteg från principerna för skattereformen, särskilt som det innebär en medveten strategi att öka andelen inkomstagare som kommer ifråga för statlig inkomstskatt.

Till detta bör också nämnas att denna typ av automatiska och oberoende skattehöjningar som sker framledes utifrån förslaget är tänkta att ske bryter mot principen att beskattningsmakten ska ligga hos riksdagen. Det i sig är skäl nog att ifrågasätta förslagets konstruktion snarare än dess nivåer.

I kommittédirektivet till RINK, Dir. 1987:29 (bilaga 1.1 sid 3f) redogörs utförligt om problemen med höga skatter på inkomster. Det skedde ur den verklighet som då uppstår efter många år med ökande skattesatser och ökande progressivitet. Dess effekter var tydliga och i direktiven redogörs utförligt för de problem som höga inkomstskatter tenderar att föra med sig.

Sveriges Ingenjörer har tidigare skrivit om hur höga marginalsattar försvagar kopplingen mellan människors arbetsinsatser och den ersättning man får för utfört arbete. Detta leder till färre arbetade timmar, bäddar för skatteplanering och att utbildning lönar sig mindre.

Höga marginalsattar gör det också mindre lönsamt att arbeta vitt och mer lönsamt att ägna sig åt hemarbete, ledighet, skatteplanering och att arbeta utanför den ordinarie arbetsmarknaden vilket alltså motverkar arbetskraftsutbudet.

Höga marginalsattar motverkar att människor specialiserar sig på det de är bra på, vilket är misshushållning av mänskliga resurser och därmed ger förluster i samhällsekonomin.

Slutsatser

Föreliggande förslag är ytterligare ett steg på vägen från skattereformens intentioner. Det innebär ytterligare skatteskärpningar på utbildning och utveckling. Förslaget innebär brott mot flera grundläggande principer för skatters utformning och legitimitet.

Sveriges Ingenjörer anser därför att förslaget bör förkastas.

Sveriges Ingenjörer



Peter Larsson
Samhällspolitisk direktör



Patrik Björnström
Utredare